

Debitors likvidēts – ko darīt ar PVN?

2019-03-20

Sabīne Vuškāne, ZAB “COBALT”, nodokļu konsultāciju vadītāja

Uzņēmumam par 2016.gada aprīli izveidojās debitora parāds, parāda summa – 10 000 eiro bez pievienotās vērtības nodokļa (PVN). 2016.gada jūnijā minētajam debitoram pasludināts maksātnespējas process, 2018.gada augustā maksātnespējas process izbeigts, un 2018.gada septembrī debitors likvidēts. Mūsu uzņēmums bija iekļauts kreditoru sarakstā, parādi nav atgūti. Vai šādā situācijā to var uzskatīt par zaudēto debitora parādu atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma (PVN likums) [105.panta](#) 5.daļai? Kurā PVN deklarācijā (par 2018.gada augustu vai septembri) ir veicamas priekšnodokļa korekcijas? Kādi dokumenti (izraksts no kreditoru prasījumu reģistra, tiesas lēmums par debitora maksātnespējas procedūras pabeigšanu utt.) būtu papildus jāiesniedz Valsts ieņēmumu dienestā kopā ar PVN deklarācijas labojumiem?

Atbilde sagatavot sadarbībā ar ZAB “COBALT” jurista palīdzi Gabrielu Šanteri.

Vispirms noskaidrosim, vai parāds kvalificējas, lai tiktu uzskatīts par zaudētu.

Vēršam uzmanību, ka atbilstoši PVN likuma [105.panta](#) 5.daļas prasībām bez pierādījuma, ka tiesa ir apstiprinājusi preču vai pakalpojumu saņēmēja maksātnespējas procedūras pabeigšanu, vienlaikus ir jāizpilda arī [105.panta](#) 1.daļas 1.-5., 7. un 8.punkta nosacījumi:

- par piegādātajām precēm vai sniegtajiem pakalpojumiem ir izrakstīts rēķins vai nodokļa rēķins;
- parāds ir radies pēdējo triju taksācijas gadu laikā;
- par veikto darījumu ir aprēķināts nodoklis, un tas ir norādīts attiecīgā taksācijas perioda nodokļa deklarācijā;
- zaudētā parāda summa ir norakstīta no nedrošiem parādiem paredzēto speciālo uzkrājumu summas vai tieši zaudējumos (izdevumos) reģistrēta nodokļa maksātāja grāmatvedībā kārtējā taksācijas periodā vai kādā no iepriekšējiem taksācijas periodiem;
- preču vai pakalpojumu saņēmējs ar preču piegādātāju vai pakalpojumu sniedzēju nav saistītas personas likuma “Par nodokļiem un nodevām” izpratnē;
- reģistrēts nodokļa maksātājs nav nodevis (cedējis) savas prasījuma tiesības citai personai;
- reģistrēts nodokļa maksātājs var pierādīt, ka tas ir veicis pasākumus zaudētā parāda atgūšanai;
- preču piegādei vai pakalpojumu sniegšanai ir jābūt pārtrauktai.

Pieņemam, ka uzņēmumam ir tiesas lēmums par maksātnespējas procedūras izbeigšanu, un tas ir izpildījis arī pārējos minētos kritērijus.

PVN deklarācijas korekcija

Ja šie priekšnosacījumi ir izpildīti, tad izšķirošais brīdis, kad persona iegūst tiesības samazināt valsts budžetā maksājamo summu par zaudētā parāda nodokļa summu, ir tiesas lēmums par preču vai pakalpojuma saņēmēja maksātnespējas procedūras pabeigšanu. Proti, PVN likums nenorāda preču vai pakalpojuma saņēmēja likvidāciju par būtisku faktoru PVN korekcijas veikšanai. Minētajā situācijā lēmums par debitora maksātnespējas procedūras pabeigšanu ir saņemts 2018.gada augustā, tāpēc priekšnodokļa korekcijas jāveic par 2018.gada augustu.

Lai gan šajā situācijā debitora parāds nav vecāks par trīs gadiem, vēršam uzmanību uz citām situācijām, kad, ieilgstot maksātnespējas procesam, parāds, kuru iespējams korigēt, ir vecāks par trīs gadiem. Proti, atbilstoši PVN likuma [105.panta](#) 1., 3., 4. vai 5.daļā noteiktajam zaudēto parādu priekšnodokļa korekciju var veikt, ja brīdī, kad šīs korekcijas norādāmas nodokļa deklarācijā par taksācijas periodu, no parāda rašanās brīža nav pagājuši trīs gadi. Tomēr Valsts ieņēmumu dienests (VID) [jautājumu sadaļā](#) skaidro, ka atbilstoši tiesiskās paļāvības principam, ja maksātnespējas process ilgst vairāk par trim gadiem no parāda rašanās brīža, taču persona ir izpildījusi visus [105.pantā](#) izvirzītos nosacījumus pirms noilguma iestāšanās, tai saglabājas tiesības veikt korekciju brīdī, kad ir saņemts tiesas nolēmums par maksātnespējas procedūras pabeigšanas apstiprināšanu.

Attiecībā uz iesniedzamajiem dokumentiem ir nepieciešams apliecināt PVN likuma [105.panta](#) 5.daļas prasību izpildi, tādēļ uzņēmuma rīcībā jābūt:

- izdrukai no kreditoru prasījumu reģistra;
- tiesas lēmumam, ar kuru ir apstiprināta pakalpojuma vai preču saņēmēja maksātnespējas procedūras pabeigšana.

Vienlaikus jāatzīmē, ka nepieciešams apliecināt [105.panta](#) 1.daļas 1.–5., 7.un 8.punktu nosacījumu izpildi. Dokumenti nav jāiesniedz kopā ar PVN deklarāciju, bet tiem ir jābūt uzņēmuma rīcībā gadījumā, ja VID šādus pierādījumus pieprasa.